

20. Семенюк Э. П. Информация и научно-технический прогресс как фактор глобализации / Э. П. Семенюк // НТИ. Сер.1. — 2006. — №1. — С. 1–11.
21. Состояние национальных систем научно-технической информации в странах СНГ — членах МКСНТИ на 2010 г. : международный форум по информации. — 2010. — Т. 35. — № 1. — С. 3–29.
22. Федоров А. В. Базовые медиа-образовательные модели. Ч. 3. / А. В. Федоров // Медиатека и мир. — 2009. — № 2. — С. 32–36.
23. Цветкова А. А. Электронная библиотека на основе информационной среды образовательного учреждения / А. А. Цветкова // Науч. и техн. б-ки. — 2010. — № 5. — С. 67–75.
24. Цимбалюк С. Я. Системний підхід до створення електронної бібліотеки в інформаційному середовищі освіти / С. Я. Цимбалюк, А. В. Дубчак // Библиотека ВУЗа на новом этапе развития социальных коммуникаций : материалы междунар. науч.-практ. конф. 22.04–23.04.2010. — Днепропетровск : Видав. Днепропетр. ун-та железнодор. трансп. им. акад. В. Лазаряна, 2010. — С. 71.
25. Черный А. И. ISI Web of Knowledge — современная система информационной поддержки научных исследований (Обзор) / А. И. Черный // НТИ. Сер. 1. — 2009. — № 12. — С. 15–22.
26. Электронное обучение. Рекомендации руководителям библиотечных и информационных служб : сб. ст. под. ред. Мэксин Меллинг; пер. с англ. / Н. А. Багровой, К. Э. Корбут; науч. ред., пер. Я. А. Шрайберг. — М. : Омега-Л, 2006. — 224 с.

Надійшла до редколегії 15.12.2010 р.

УДК 01(091)(477)

А. В. ГЛАЗУНОВА

ВИЩА ШКОЛА В СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИЙ ІНФРАСТРУКТУРІ СУЧАСНОГО ВІТЧИЗНЯНОГО БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВА

Охарактеризовано місце вищої школи в системі інституціональних форм організації бібліографознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі (1991–2008 рр.).

***Ключові слова:** бібліографознавство, вища школа, соціально-комунікаційна інфраструктура, інституціональний аналіз.*

Охарактеризовано место высшей школы в системе институциональных форм организации библиографоведческих исследований в Украине на современном этапе (1991–2008 гг.).

***Ключевые слова:** библиографоведение, высшая школа, социально-коммуникационная инфраструктура, институциональный анализ.*

The place of the higher school in system of institute forms of the organization of bibliographic science researches in Ukraine at the present stage (1991–2008) is characterized.

Key words: *bibliographic science, higher school, social-communication infrastructure, institutional analysis.*

Еволюція бібліографознавства, що характеризувалася ускладненням наукових завдань, глибокими теоретичними дослідженнями фактів та явищ, об'єкта і засобів практичної бібліографічної діяльності, виникненням нових професійних комунікативних форм — усе це зумовило безпосередню залежність розвитку бібліографічної науки від її організаційних форм, методів та стилю керівництва творчим процесом. Об'єктивне ускладнення наукового бібліографознавчого знання сприяло здійсненню спеціальних досліджень, як з механізму наукової діяльності, так і з форм організації та управління науковими розвідками.

Вища школа в системі інституціональних форм організації бібліографознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі не була предметом окремих наукових узагальнень. Більшість наявних джерел не містять глибинного аналізу і є локальними, висвітлюючи діяльність певного навчального закладу в контексті розвитку суміжних галузей документально-комунікаційного циклу.

Серед найважливіших можна назвати єдину до цього часу спробу наукового аналізу бібліотечно-бібліографічної галузі України за перше десятиріччя незалежності, здійснену проф. М. С. Слободяником [33]. Формування наукових центрів учений вважає «першим етапом розбудови власної наукової інфраструктури» [Там само, с. 6]. Критеріями «науковості» дослідник визначив «бібліотечно-бібліографічні установи і ВНЗ, що мають науковий статус, при яких діють аспірантури, спеціалізовані ради із захисту дисертацій; здійснюється випуск наукової продукції та видання фахових журналів» [Там само]. Об'єктом аналізу в статті було обрано фундаментальні наукові джерела, до яких автор відносить монографії, дисертації, видані протягом 1992–2001 р. Проведене М. С. Слободяником дослідження дозволило констатувати з точки зору змісту превалювання потреб практики, зокрема в бібліографознавстві, пріоритетними напрямками є «питання національної бібліографії, інформаційно-бібліографічного обслуговування, аналізу бібліографічної продукції. Центральне місце посідають «теорія, методика і організація роботи над українським бібліографічним репертуаром» [Там само, с. 11]. Інституціональний же аналіз засвідчив перевагу Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (НБУВ), визнаної науковцем «флагманом» бібліотечно-бібліографічної науки, серед ВНЗ найплідніше працювали фахівці Київського національного університету культури і мистецтв (КНУКіМ) та Харківської державної академії культури (ХДАК). Цінність публікації проф. М. С. Слободяника полягає ще й у тому,

що в бібліотечно-бібліографічній науці це поки що єдина спроба аналізу вітчизняних наукових шкіл.

Кумулятивні матеріали з діяльності ВНЗ у царині бібліотекознавства, бібліографознавства та книгознавства містяться в п'ятирічних оглядах, підготовлених Національною парламентською бібліотекою України (НПБУ) [26–28]. Проте вони не дозволяють об'єктивно визначити доробок ВНЗ у формуванні бібліографознавчого знання, адже охоплюють лише окремі його аспекти й об'єкти, хоча і одні з найважливіших, такі як історія бібліографії в Україні, національна бібліографія, каталоги і картотеки тощо.

Окремі фактичні й аналітичні матеріали, присвячені діяльності кафедр провідних вітчизняних ВНЗ як суб'єктів науково-дослідної роботи з бібліографознавства, містяться в підсумовуючих оглядах, які раз на п'ять років готує Національна парламентська бібліотека України [26–28], та ювілейних публікаціях. Так, наукову роботу кафедри бібліографознавства та інформаційно-бібліографічної діяльності ХДАК розкрито в трьох ювілейних академічних виданнях [38–40]; факультету бібліотечно-інформаційних систем КНУКіМ у статті В. С. Бабича, О. П. Довгополої, А. П. Одинокі «Факультет — науково-дослідна лабораторія» [3], кафедри бібліотекознавства і бібліографії Рівненського державного гуманітарного університету (РДГУ) у статті І. В. Міляевич «Наукові здобутки кафедри» [25].

Найважливішим критерієм діяльності ВНЗ як бібліографознавчих наукових центрів є підготовка кадрів вищої кваліфікації, функціонування аспірантури та докторантури. Бібліометричний аналіз масиву дисертацій у галузі соціально-комунікаційних дисциплін у цілому та бібліографознавства зокрема, проведений відповідно співробітником НБУВ Л. Литвиною [23] та нами [8], дозволив виявити, що провідні позиції серед ВНЗ на сучасному етапі обіймають КНУКіМ та ХДАК, проте і вони поступаються НБУВ. Але згадані публікації лише фрагментарно висвітлюють місце вузівського сектора в інфраструктурі бібліографічної науки, що підсилює актуальність нашого дослідження.

Метою статті є аналіз діяльності ВНЗ як інституціональної форми бібліографознавчих досліджень. Основними критеріями аналізу нами були обрані такі характеристики науково-дослідної роботи ВНЗ: наявність спецради із захисту дисертацій, кількість захищених дисертацій, виданих монографій, підручників, навчальних посібників, довідкових видань, фахові періодичні видання.

Загальноприйнятим у наукознавстві є поділ на такі форми існування (або сектори) науки, як: академічна, вузівська, галузева.

Здійснений нами інституціональний аналіз сучасного етапу розвитку вітчизняного бібліографознавства (за період з 1991 по 2008 рр.) дозволяє констатувати, що академічний сектор відсутній, проте, рівною мірою розвинутий вузівський та галузевий (останній — у вигляді науково-дослідних

підрозділів великих бібліотек та державної наукової установи «Книжкова палата України ім. Івана Федорова»).

Вузівський сектор бібліографічної науки досить успішно розвивається. Сформовану на сучасному етапі інституціональну структуру представляють, перш за все, найбільші та найстаріші профільні наукові бібліографознавчі центри — ВНЗ культури і мистецтв. Це, насамперед: Київський національний університет культури і мистецтв (КНУКіМ), Рівненський державний гуманітарний університет (РДГУ) та Харківська державна академія культури (ХДАК).

Інституціональний аналіз виявив, що лідерські позиції в галузі загального бібліографознавства посідає РДГУ. Співробітники кафедри бібліотекознавства і бібліографії цього ВНЗ розробляють такі наукові теми, як «Проблеми книжкової, бібліотечної справи, бібліографії та бібліотечної освіти», «Проблеми бібліотечно-бібліографічної діяльності і освіти». Результатом НДР закладу за 1991–2008 рр. стало видання фундаментальної монографії (Г. М. Швецова-Водка «Документ і книга в системі соціальних комунікацій» [45]), захист автором докторської дисертації [46], в якій логічного обґрунтування і розвитку набула документографічно-книгознавча (неокнигознавча) концепція бібліографії, а також захист співорітниками 2 кандидатських, видання 6 навчальних посібників (зокрема 3 із загального бібліографознавства), підготовлених одноосібно Г. М. Швецовою-Водкою [43–44; 47–49], вихід друком першого україномовного термінологічного словника із бібліографознавства та соціальної інформатики [12].

Запровадження у 2004 р. при РДГУ аспірантури за спеціальністю «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» дозволило активізувати НДР підрозділу. Щорічно в середньому викладачі кафедри готують і друкують до 20-ти наукових та навчальних праць [25]. Результати досліджень публікуються на сторінках фахового видання ВНЗ — збірника «Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку» та в збірці матеріалів за результатами роботи секції «Актуальні проблеми бібліотекознавства і бібліографії» щорічної звітної наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників і студентів РДГУ.

КНУКіМ, незважаючи на негативні процеси реструктуризації бібліотечно-бібліографічної складової закладу, внаслідок чого нині існує лише одна об'єднана кафедра книгознавства і бібліотекознавства, в межах якої розробляється бібліографознавча проблематика, на сучасному етапі є одним із лідерів науки. У 1994 р. при факультеті бібліотечно-інформаційних систем КНУКіМ функціонувала науково-дослідна лабораторія бібліотеко-, бібліографо- і книгознавства. Проте подальші структурні перетворення у ВНЗ не дозволили розгорнути цьому підрозділу активну діяльність.

За період, що аналізується, фахівці закладу опублікували монографію (В. І. Лутовинова «Теоретико-методичні засади та історія розвитку української рекомендаційної бібліографії (XI–XX ст.) [24]»), збірник наукових

праць з проблем теорії та практики бібліографознавства [4], 3 навчальні посібники з персоналії бібліографів (автори Н. Ф. Королевич та М. В. Герашенко [6–7; 13]) і 2 з галузевої бібліографії (В.С. Бабич та Н.М. Рева [2; 29]), 2 словники. Серед ВНЗ КНУКіМ (спецраду із захисту дисертацій тут було відкрито в 1993 р.) є лідером за кількістю підготовлених дисертацій бібліографознавчої тематики — 29 робіт (усі — кандидатські), що складає 30% від загальної кількості захищених за період з 1991 по 2008 рр. [8, с. 94].

Бібліографознавчі розвідки здійснювалися в межах фундаментальних та прикладних досліджень, виконаних згідно з такими тематичними напрямками: «Бібліографознавство: історія, сучасний стан та перспективи розвитку», «Трансформація бібліотечної науки, освіти і професії в демократичній Україні», «Трансформація сучасної бібліотеки в умовах інформаційного суспільства», «Бібліотечна наука, освіта, професія в демократичній Україні» тощо.

Результати наукових розвідок оприлюднюються на сторінках фахових видань — «Вісника КНУКіМ» (серії «Педагогіка», «Історія», «Історія, теорія культури»), збірника наукових праць «Культура і мистецтво у сучасному світі», на наукових конференціях тощо.

Проблематика наукових досліджень ХДАК у галузі бібліографознавства має комплексну теоретичну і практичну спрямованість, про що свідчить тематика НДР — «Бібліотечно-інформаційне забезпечення науки, виробництва, освіти і культури», «Документально-комунікаційні структури: інноваційні стратегії розвитку». За 1991–2008 рр. харківські дослідники опублікували 3 монографії (автори — І. О. Давидова, Л. Я. Філіпова, Г. М. Шемаєва [9; 36; 42]), 3 підручники (один з них «Наукова обробка документів» у 5-х виданнях) [1; 14; 16–20], 8 навчальних посібників [5; 10–11; 15; 21; 32; 35; 37], 1 словник, захищено в спецраді ХДАК 11 дисертацій (серед них — 2 докторські). Проте в загальній сукупності зазначених видань безпосередньо предметна галузь бібліографознавства окреслена переважно аспектною сферою методики та технології бібліографії (аналітико-синтетична обробка документів, бібліотечно-бібліографічні ІПС та ін.) і окремими її видами (технічною, іноземною тощо).

Соціально-комунікаційна проблематика (зокрема бібліографознавча) є провідною при формуванні фахового «Вісника ХДАК» та на щорічних наукових конференціях. Саме зусиллями провідних фахівців закладу — проф. В. О. Ільганаєвої, Н. М. Кушнарєнко, А. А. Соляник — було створено новий інтегрований науковий напрям «Соціальні комунікації» (у співпраці з Інститутом журналістики Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка). Зокрема, з 2008 р. до номенклатури наукових спеціальностей, за якими присуджується науковий ступінь ВАК України, було введено спеціальність 27.00.03 — «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» з присвоєнням ученого ступеня доктора/кандидата наук із соціальних комунікацій та історичних наук [22]. З 2008 р. при ХДАК

Таблиця 1

ВНЗ як центри бібліографознавчих досліджень (1991–2008 рр.)

№ з/п	Назва ВНЗ	Дисертації	Монографії	Підручники та навчальні посібники	Усього
1.	Київський національний університет культури і мистецтв	29	1	5	35
2.	Харківська державна академія культури	11	3	15	29
3.	Рівненський державний гуманітарний університет (Рівненський державний інститут культури)	3	1	6	10
4.	Харківський гуманітарний інститут (нині — університет) «Народна українська академія»	2	1		3
5.	Українська академія друкарства		1	2	3
6.	Львівський національний університет ім. І. Франка (Львівський державний університет)	1		1	2
7.	Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого	1	1		2
8.	Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського	1	1		2
9.	Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова	1			1
10.	Кам'янець-Подільський державний університет	1			1
11.	Національний аграрний університет		1		1

почала функціонувати відповідна спеціалізована вчена рада (до цього часу з 1997 р. працювала спецрада із педагогічних наук).

Коло суб'єктів науково-дослідної роботи в галузі бібліографознавства на сучасному етапі значно розширилося через: по-перше, відкриття нових аналогічних освітніх закладів, факультетів, кафедр; по-друге, активізацію підготовки кадрів інших складових соціально-комунікаційної сфери, але в яких наявний і бібліографічний аспект або об'єкт вивчення.

При Львівському національному університеті ім. І. Франка в 1999 р. засновано на філологічному факультеті кафедру бібліотекознавства і бібліографії, яку згодом, у 2004 р., було підпорядковано новоствореному

факультету культури та мистецтв. Бібліографознавча проблематика в НДР фахівців кафедри окреслена галузевими і персональними бібліографічними дослідженнями. Характерною ознакою закладу є тісний зв'язок з провідними навчальними, науковими та практичними бібліотечно-бібліографічними центрами регіону: Львівською національною науковою бібліотекою ім. В. Стефаника та Українською академією друкарства, що впливає на характер та зміст наукових досліджень. У спецраді ВНЗ за спеціальністю 07.00.06 (історичні науки) І. А. Смогоржевська захистила дисертацію з української історичної бібліографії [34], а також фахівцями кафедри видано 1 навчальний посібник. З 2006 р. щорічно виходить друком фаховий збірник наукових праць «Вісник Львівського університету. Серія. Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології».

Наймолодшим навчальним закладом культури та мистецтв є Луганський державний інститут культури і мистецтв, заснований у 2002 р. Фахівці кафедри книгознавства, бібліотекознавства і бібліографії працюють над науковою темою «Історичний та сучасний стан бібліотечної справи та книговидання на Луганщині». В межах означеного дослідження історико-бібліографічну проблематику розробляє Н. К. Литвиненко, працюючи над кандидатською дисертацією «Краєзнавча бібліографія Донбасу (друга половина ХІХ — початок ХХ ст.)». Наукові здобутки кафедри відбиваються у фаховому збірнику «Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка».

Урізноманітнення бібліографознавчих студій на сучасному етапі відбувається завдяки розширенню і поглибленню уявлень щодо об'єкта бібліографії — системи «документ — споживач» з боку суміжних наукових дисциплін соціально-комунікаційного циклу: документознавства, архівознавства, книгознавства тощо.

Такими закладами є, перш за все, Державна (нині — Національна) академія керівних кадрів культури і мистецтв (ДАКККіМ) та Українська академія друкарства (УАД).

Представники першої з них — ДАКККіМ — працюють над темами комплексного спрямування «Наукові засади розвитку документально-інформаційної сфери України» та «Інформаційні системи, технології, ресурси: історія, теорія і практика». При закладі функціонує спецрада із захисту кандидатських та докторських дисертацій за спеціальностями «Документознавство та архівознавство». Бібліографознавча тематика є складовою частиною наукових матеріалів, що друкуються на сторінках спеціалізованого видання «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія».

Представники УАД за період, що нами вивчається, відзначилися в галузі бібліографознавчих досліджень 1 монографією (Черниш Н. І. «Бібліографічна комісія НТШ як центр дослідження української книги (1909–1939)» [41]) і 2 виданнями навчального посібника із загальної і спеціальної бібліографії [29–30].

Суб'єктами науково-дослідної роботи в галузі бібліографознавства на сучасному етапі були також представники непрофільних ВНЗ —

Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», Національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого, Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського, Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, Кам'янець-Подільського державного університету, Національного аграрного університету. Переважно це керівники бібліотечно-інформаційних служб закладу, викладачі, чії теми тісно пов'язані з вивченням об'єкта бібліографії з точки зору базової спеціальності фахівця — історичної, філологічної, педагогічної, інформаційних технологій тощо. Завершення дисертаційного дослідження, зазвичай, сприяло подальшому оприлюдненню його результатів у монографіях та навчальних посібниках. Такий сегмент у структурі бібліографознавчих досліджень пов'язаний, на нашу думку, із загальною тенденцією до підвищення наукового цензу ВНЗ.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку українського бібліографознавства відбулася його інституціоналізація. Провідними організаційними центрами бібліографічної науки є ВНЗ, великі наукові бібліотеки та державна наукова установа «Книжкова палата України ім. Івана Федорова». ВНЗ культури та мистецтв, серед яких можна виділити лідерів — РДГУ, КНУКіМ та ХДАК — забезпечують інтенсивний розвиток галузі, пріоритетами якої є історичний та технологічний аспекти.

Загалом сучасний етап розвитку бібліографічної науки як дисципліни соціально-комунікаційного циклу має інтеграційну спрямованість, що виявляється як у змістовому аспекті досліджень, так і в організаційному (поєднання навчально-дослідної та науково-дослідної роботи).

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо порівняльний аналіз системи інституціональних форм організації бібліографознавчих досліджень на сучасному етапі його розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітико-синтетична обробка документів : підруч. для студ. ін-тів культури / Е. Т. Карачинська, Є. А. Медведєва, В. К. Удалова, А. Г. Хромченко ; ХДАК. — Х., 1996. — 258 с.
2. Бабич В. С. Бібліографічно-інформаційні ресурси суспільних наук : навч. посіб. / В. С. Бабич ; КНУКіМ, Ф-т документознавства і міжнар. інформ., Каф. інформ. ресурсів та сервісу. — К., 2001. — 82 с.
3. Бабич В. С. Факультет — науково-дослідна лабораторія / В. С. Бабич, О. П. Довгопола, А. П. Одинок // *Бібл. вісн.* — 1994. — № 1. — С. 6–7.
4. Бібліографознавство: теорія і практика : зб. наук. ст. / НПБУ, КДАК. — К., 1997. — 154 с.
5. Вовченко І. О. Іноземна бібліографія : навч. посіб. / І. О. Вовченко ; ХДАК. — Х., 1992. — 85 с.
6. Геращенко М. В. Українські вчені та бібліографія : навч. посіб. для гуманіт. вузів України / М. В. Геращенко. — К., 1998. — Ч. 1–2. — 78 с.

7. Геращенко М. В. *Українські вчені та бібліографія : навч. посіб.* / М. В. Геращенко. — К. : Вид-во Європ. уч-ту, 2008. — 172 с.
8. Глазунова Л. В. *Дисертаційні дослідження як індикатор розвитку бібліографічної науки в Україні на сучасному етапі* / Л. В. Глазунова // *Вісн. Харк. держ. акад. культури*. — 2009. — Вип. 28. — С. 86–99.
9. Давидова І. О. *Бібліотечне виробництво в інформаційному суспільстві: монографія* / І. О. Давидова ; ХДАК. — Х. : ХДАК, 2005. — 295 с.
10. Карачинська Е. Т. *Бібліотечні каталоги : навч. посіб.* / Е. Т. Карачинська, В. К. Удалова. — Х. : Основа, 1992. — 160 с.
11. Колосова Н. Ф. *Бібліографія науково-технічної сфери : навч. посіб. для студ. стаціонару і заоч. від-ня з курсу спеціалізації «Бібліогр. забезпечення бібл. діяльності»* / Н. Ф. Колосова ; ХДІК. — Х., 1998. — 66 с.
12. *Короткий термінологічний словник із бібліографознавства та соціальної інформатики*. — К. : Кн. палата України, 1998. — 115 с.
13. Королевич Н. Ф. *Українські бібліографи ХХ століття : навч. посіб. для ін-тів культури України* / Н. Ф. Королевич. — К. : Кн. палата України, 1998. — 327 с.
14. Кушнарєнко Н. М. *Бібліотечне краєзнавство : підручник* / Н. М. Кушнарєнко. — К. : Знання, 2007. — 502 с. — (Вища освіта ХХІ ст.).
15. Кушнарєнко Н. М. *Історія бібліотечного краєзнавства в Україні : навч. посіб. для студ. вузів та училищ культури* / Н. М. Кушнарєнко ; ХДІК. — Х., 1993. — 112 с.
16. Кушнарєнко Н. М. *Наукова обробка документів : підручник* / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. — К. : Вікар, 2003. — 328 с. — (Вища освіта ХХІ ст.).
17. Кушнарєнко Н. М. *Наукова обробка документів : підруч. для студ. ВНЗ культури і мистец.* / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова ; *Держ. метод. центр навч. закл. культури і мистец. України*. — К. : ДМЦНЗКІМУ, 2003. — 316 с.
18. Кушнарєнко Н. М. *Наукова обробка документів : підручник* / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. — К. : Знання, 2004. — 331 с. — (Вища освіта ХХІ ст.).
19. Кушнарєнко Н. М. *Наукова обробка документів : підручник* / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. — 3-тє вид., стер. — К. : Знання, 2006. — 331 с. — (Вища освіта ХХІ ст.).
20. Кушнарєнко Н. М. *Наукова обробка документів : підручник* / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. — 4-тє вид., перероб. і допов. — К. : Знання, 2006. — 334 с.
21. Кушнарєнко Н. Н. *Краеведческая деятельность библиотек : учеб. пособие* / Н. Н. Кушнарєнко. — М. : МГИК, 1994. — 90 с.
22. Кушнарєнко Н. *Социальные коммуникации — новая научная отрасль* / Н. Кушнарєнко, А. Соляник // *Науч. и техн. б-ки*. — 2008. — № 8. — С. 41–48.
23. Литвинова Л. *Дисертація як інформаційне, наукознавче та документознавче джерело (на прикладі спеціальності 07.00.08 — «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство»)* / Л. Литвинова // *Бібл. вісн.* — 2010. — № 4. — С. 59–62.

24. Лутовнинова В. І. Теоретико-методичні засади та історія розвитку української рекомендаційної бібліографії (ХІ–ХХ ст.) / В. І. Лутовнинова. — К. : Кн. палата України, 2002. — 148 с.
25. Мілясевич І. Наукові здобутки кафедри [бібліотекознавства і бібліографії Рівненського державного гуманітарного університету] // Бібл. планета. — 2002. — № 3. — С. 32–33.
26. Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та інститутів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 1991–1995 рр. / НПБУ ; [уклад.: Л. М. Любаренко, О. О. Мастипан]. — К., 1998. — 136 с.
27. Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 1996–2000 рр. / НПБУ ; [уклад.: Т. Богущ та ін.]. — К., 2003–2004. — Ч. 1-2.
28. Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 2001–2005 роки / Держ. закл. «НПБУ» ; [склад.: Т. Богущ та ін.]. — К., 2009. — 231 с.
29. Рева Н. М. Рекомендаційна бібліографія художньої літератури та літературознавства на Україні : навч. посіб. / Н. М. Рева. — К. : Вища шк., 1992. — 192 с.
30. Романюк М. М. Загальна і спеціальна бібліографія : навч. посіб. для студ. спец. «Вид. справа та редагування» / М. М. Романюк ; НАН України, Наук.-дослід. центр періодики ЛНБ ім. В. Стефаника, Укр. акад. друкарства. Каф. вид. справи і редагування. — Л., 2002. — 112 с.
31. Романюк М. М. Загальна і спеціальна бібліографія : навч. посіб. для студ спец. «Вид. справа та редагування» / М. М. Романюк. — 2-ге вид., випр. — Л. : Світ, 2003. — 95 с.
32. Сєдих В. В. Бібліотечні каталоги як інформаційно-пошукові системи : навч. посіб. / В. В. Сєдих, Г. П. Терентьєва, В. К. Удалова ; ХДАК. — Х., 2003. — 192 с. — (Культура та освіта).
33. Слободяник М. Бібліотечна наука в Україні: до підсумків десятирічного розвитку / М. Слободяник // Бібл. планета. — 2002. — № 1. — С. 6–13.
34. Смогоржевська І. А. Українська історична бібліографія (кінець ХІХ ст. — 1939 р.) : становлення і розвиток : дис... канд. іст. наук : 07.00.06 / І. А. Смогоржевська ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Л., 2006. — 200 с.
35. Соляник А. А. Документні потоки та масиви : навч. посіб. для ВНЗ культури і мистецтв / А. А. Соляник ; ХДАК. — Х., 2000. — 112 с. — (Док. ресурси).
36. Филиппова А. Я. Автоматизированные библиографические базы данных: пользовательский поход : кн. для работников электр. б-к и информ. служб, имеющих гуманитар. образование / А. Я. Филиппова. — Х., 1998. — 191 с.
37. Филиппова А. Я. Информационный сервис Интернет (для пользователей) : учеб. пособие [для вузов культуры] / А. Я. Филиппова ; ХГАК. — Х., 2004. — 149 с. — (Культура та освіта).

38. Харківська державна академія культури : до 70-річчя з дня заснування / Харк. держ. акад. культури. — Х., 2000. — 216 с.
39. Харківська державна академія культури : до 75-річчя з дня заснування / В. М. Шейко, М. В. Дяченко, Н. М. Кушнаренко, М. М. Каністратенко. — Х., 2004. — 296 с.
40. Харківська державна академія культури : до 80-річчя з дня заснування : монографія / [авт. кол.: В. М. Шейко, М. М. Каністратенко, Н. М. Кушнаренко та ін.]. — Х., 2009. — 196 с.
41. Черниш Н. І. Бібліографічна комісія НТШ як центр дослідження української книги (1909–1939) / Н. І. Черниш. — К. : Наша культура і наука, 2006. — 216 с.
42. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шемаєва ; Харк. держ. акад. культури. — Х. : ХДАК, 2008. — 288 с.
43. Швецова-Водка Г. М. Бібліографічні ресурси України: загальна характеристика : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка ; РДГУ. — Рівне, 2000. — 205 с.
44. Швецова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка ; РДГУ. — К. : Кондор, 2004. — 217 с.; 2008. — 216 с.
45. Швецова Г. М. Документ і книга в системі соціальних комунікацій / Г. М. Швецова ; РДГУ. — Рівне, 2001. — 438 с.
46. Швецова Г. М. Документ і книга в системі соціальних комунікацій : дис. ... д-ра іст. наук: 07.00.08 / Г. М. Швецова ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — К., 2002. — 490 с.
47. Швецова-Водка Г. М. Загальне бібліографознавство: (основи теорії бібліографії) : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка ; РДІК. — Рівне, 1995. — IV, 183 с.
48. Швецова-Водка Г. М. Типологія документа : навч. посіб. для студ. ін-тів культури / Г. М. Швецова-Водка. — К. : Кн. палата України, 1998. — 78 с.
49. Швецова-Водка Г. М. Типологія книги : навч. посіб. для студ. ВНЗ культури і мистецтв / Г. М. Швецова-Водка / РДІК. — К. : Кн. палата України, 1999. — 68 с.

Надійшла до редколегії 27.12.2010 р.

УДК 015:908(477.6)

Н. К. ЛИТВИНЕНКО

БІОБІБЛІОГРАФІЧНІ ПОКАЖЧИКИ В СИСТЕМІ КРАЄЗНАВЧИХ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСІБНИКІВ ДОНБАСУ: ІСТОРИКО-КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ

Визначено місце біобібліографічних покажчиків у системі краєзнавчих бібліографічних посібників Донбасу. Охарактеризовані найзначущі біобібліографічні праці.

Ключові слова: біобібліографічний покажчик, система краєзнавчих бібліографічних посібників Донбасу.